
KNJIŽNA POROČILA IN OCENE BOOK REVIEWS

343

Marija Makarovič (ur.), Maja Logar (ur.): *Moje življenje : življenjske pripovedi krajanov občine Podvelka*, Podvelka : Občina, 2001, 349 str. : fotogr.

Z zbiranjem življenjepisov v Dravski dolini je Marija Makarovič začela že sredi devetdesetih let 20. stoletja. Tako se življenjskim pričevanjem iz Vuhreda, Mute, Sv. Antona in Ribnice na Pohorju pridružujejo še življenjepisi iz Podvelke in Ožbalta, ki jih je pričela zbirati leta 1997. V knjigi je od skupno dvaindvajsetih štirinajst življenjepisov žensk in osem moških. To je tudi sicer značilnost do sedaj zbranega (objavljenega) slovenskega življenjepisnega gradiva, kar dokazuje, da se moški redkeje odločajo pripovedovati o svoji prehojeni življenjski poti, še težje pa se odločijo sami opisati svoje življenje. Med pripovedovanjem jim je večinoma potrebno zastavljati več vprašanj, ženske pa zvečine pripovedujejo o svojem življenju, kot bi brale iz knjige. Trije pripovedovalci so življenjsko zgodbo napisali sami, štirje pa deloma sami deloma s pomočjo Marije Makarovič in Maje Logar. Najstarejši pripovedovalec iz življenjepisne knjige o krajanih Podvelke je bil rojen leta 1903, najmlajša pripovedovalka pa leta 1942. To so življenjepisi ljudi kmečkega in kmečko-delavskega porekla, nekdanjih splavarjev, mizarja, čevljarja, poštarja, logarjev, hlapcev, dekel, pastirjev, tovarniške delavke, učiteljic in gospodinje iz Dravske doline, s Pohorja in Kozjaka. V njih beremo o življenju in delu v kmečkih, kočarskih in obrtniških družinah, o dravskih *rajžah* (splavarjenju), po drugi svetovni vojni zamrli dejavnosti, in o poskusih oživljanja splavarstva v turistične namene, o delu in številnih selitvah kočarjev in poslov, o revnem in skromnem življenju in strategijah preživetja v takih razmerah, o družinski in sosedski medsebojni pomoči, o izgonu Slovencev v Srbijo med drugo svetovno vojno, o nemških taboriščih, o močni veri v življenje in Boga, ki je ljudi v težkih trenutkih držala pokonci, o navezanosti na dom in družino...

V predgovoru urednica Marija Makarovič poudarja in ponavlja, kar je zapisala ali izrekla že na drugih mestih, namreč da se je lotila zbiranja osebnih življenjepisov zato, ker so poleg pomembnih in znamenitih ljudi ustvarjalci in nosilci zgodovine tudi nepomembni in neznani ljudje. Vsakdo, naj je znamenit ali ne, pa je enkratni in

neponovljivi človek (str. 10). S temi besedami pa že izraža svoje intuitivno razločevanje (avto)biografskih tipov: na eni strani Makarovičeva govori o podeželskih (avto)biografijah, na drugi pa o (avto)biografijah popularnih osebnosti. Drugi tipi (avto)biografij, ki jih zasledimo v literaturi, so namreč še: poslovne, kriminalne, literarne, zdravstvene, vojaške, glasbene, filozofske, politične, verske, znanstvene, športne, gledališke, plesne in kinematografske (avto)biografije.

Makarovičeva pa s tem hkrati nakazuje, da je meja med veliko in malo zgodovino prehodna, če ne že težko določljiva. Veliki zgodovini, makro raziskavam, ki opazujejo s ptičje perspektive od zgoraj navzdol, se z življenjepisi postavijo pa robu mikro raziskave, ki opazujejo od spodaj navzgor. Tak pristop z na videz nepomembnimi malimi ljudmi in njihovimi pričevanji pa vse bolj prodira tudi v veliko zgodovino.

344

Knjiga je opremljena tudi z dokumentiranimi črno-belimi fotografijami pripovedovalcev in z nepogrešljivim slovarčkom manj znanih narečnih besed, ki so med besedilom natisnjene v poševnem tisku.

Ni pa odveč tudi omeniti, da čeprav zbiranje in objavo življenjepisov podpirajo lokalne skupnosti, občine in podobno, jim tik pred zdajci pogosto zmanjka denarja, tako da je veliko dela opravljenega tudi prostovoljno, brez plačila. V podvelški knjigi življenjepisov je urednica sama oblikovala prelom in platnice, opravila korekture (tudi lektorske, čeprav je gradivo že lektorirala Zinka Zorko). Zaradi navedenega ti življenjepisi izhajajo v manjših nakladah, pričujoča denimo le v tristo izvodih.

Mojca Ramšak

Tone Cevc: *Lončene posode pastirjev : sklede in latvice iz poznega srednjega in novega veka iz planin v Kamniških Alpah*, Ljubljana : ZRC, 2000, 124 str. : ilustr. (Vsebuje tudi: Katalog / Janja Zeleznikar)

Druga knjiga Toneta Cevca o izsledkih njegovih etnoloških raziskovanj s pomočjo arheološke metode pridobivanja materialnega gradiva za raziskavo (prva: T. Cevc in sodelavci, *Davne sledi človeka v Kamniških Alpah*, Ljubljana 1997) nam prinaša izsek iz kmečke materialne kulture poznega srednjega in začetka novega veka. Delo je posebno z več plati. Predstavlja določene vsakdanje predmete, torej izsek iz materialne kulture, česar etnologi že dolgo ne počnemo več, saj smo si v ospredje postavili način življenja in človeka. Avtor si je izbral obdobje, ki je etnologom načeloma nedostopno zaradi pomanjkanja virov, zlasti materialnih. In zadnje – delo je interdisciplinarno v navezi s kolegi arheologi, kar je redkost sama po sebi.

Naštejmo poglavja. Po Spremni besedi so predstavljene Planine (*Planine v Kamniških Alpah v poznem srednjem in novem veku*). Jedro tvorita poglavji Keramika (*Najdišča in najdbe keramike v planinah, Časovna, tipološka in tehnološka podoba skled in latvic iz 15.–20. stol.*) in Pastirji (*Kje in kako so se pastirji oskrbovali z*